

Korvimeister otsib onni

Jõudu!

Kuulsin Kuku raadiost «Nipernaadi» saadet Setomaa kohta (13.08.07) ja otsustasin teile kirjutada, ehk leiate võimaluse üht korvimeistrit aidada.

Olen 30-aastane noormees ja elan koos emaga Viljandimaal Abja vallas, Abja-Vanamõisa külas. Olen 16 aastat tegelenud toomingast marja- ja puudekandmise korvide tegemise ja müügi. Elame kortermajas — 1 tuba ja köök.

Kuna töötuba pole, siis pean korve tegema köögis, aga see on nii pisike, et söögitegemise ja pesupesemise ajal ma tööd teha ei saa, seega läheb pool päeva raisku. Ei saa ju ise ka kaks tööd korraga teha. Muidugi saaks ju õhtuti ka teha, aga alt naaber läheb kella 7-8 paiku õhtul magama ja ta on kaunis erk — nii et ei saa vähimatki kröbinat teha. Seetõttu ei suuda ma niipalju teha, et oleks mõtet end Fie-na registreerida — sisuliselt maksaksin peale. Seega kuluks hädasti ära üks vähemalt kolme toaga maja.

Teeks ühest toast endale töötoa — saaks igal ajal korve teha. Kuna jõuaks rohkem teha, saaks suurematel laadadel käia. Pealegi oleks töötoa puhul võimalik ka teisi huvilisi õpetada ja suvisel ajal kasvõi koolilastele või gruppidele telklaagreid korraldada. Kui on tõsine huvi, siis 3-5 päevaga saab seitsmeaastane oma kätega korvi valmis.

Oleks oma maja 1-2 hektari maaga, saaks ka korvpaju istanduse teha. Saaks emagi tööd teha. Toomingatega ei kannata tegelemist, kuna on allergiline.

Muidugi saaks istanduse kasvõi elektriliini alla teha, aga põdrad-kitsed närvivad ladvad ära ja selliselt muditud kraamist ei saa midagi teha. Töötoa puhul saaks ka sortimenti laiendada ja kasvõi korvmööblit teha ja vanu mööblitükke remontida. Praegugi küsitakse pea igal laadal, kas ma vana korvmööblit ka remondin ja olen sünnitud ära ütlemata, sest lihtsalt ei mahu korterisse ära.

Samal põhjusel olen ka siiaaani poissmees. Pole endalgi ruumi. No vabandust, aga kuhu, kurat, ma siis veel naise ja lapsed panen? Pealegi peab perel ikka oma kodu olema, aga kortermajas on kasarmu ja kortermaja on punker, asugu ta siis elit-majas või endise sovhoosi abikeskuses.

Raadiost kuulsin, et sealkandis pidi tühje maju päris mitmeid olema. Äkki oleks võimalik kuidagi üks puumaja kasutusse saada? Ostaks järeelmaksuga. 1000-1500 krooni kuus oleks mul võimalik ära maksta küll, kui «jalad» alla saan. Või äkki on mõni sobiv kinnistu valla bilanssi jäänud? Saaks tasapisi käsitöötalu käima panna,

tuleks vallale algul üks maksumaksja juurde (mina ise), aga haaraks teisi-ki kampa ja tekiks ajapikku käsitööselt? Kes teab, äkki hakkate isegi õppima ja tegema.

Müügiga probleeme ei oleks. Eestimaa on laatasid täis. Kindlasti annaks ka Värska sanatooriumi ja teiste turismitaludega koostööd teha. Tallinnas on suured Keskaja päevad ja mardilaadad, aga sinna ma praegu minna ei saa — platsimaks käib praegu üle jõu ja mitmepäevalisele üritusele pole mõtet 30-40 korviga minna. Pealegi on Soomest, Rootsist ja Norrast ostjad küsinud, et andku ma neile, maksavad kohe raha kätte. Aga nad tahaks 100-200 korvi kuus saada ja mul pole võimalust nii palju teha.

Et miks ma just puumajast huvitatud olen? Seda on lihtsam remontida, läheb kivi-majal miskit katki, no kuidas seda ikka remondid? Puitmajaga on lihtsam — tõstad paari tungrauaga üles sealt, kus vaja. Muidugi mingi kütetepuude tegemise võimalus oleks ka hea. Olen suuteline kasvõi käisaga tegutsema.

Kevadel käisime naabri metsas tormimurdu koristamas — 30 töötunniga tegime emaga 8 ruumi puid, mida kahemehe-saaga (on praegugi alles) sai maha võetud. Kas siis oleks enal võimaluse korral väike metsatukk saada või saab naabrite metsast teha — pool naabrile, läheb ju temalgi küttetarvis ja pool endale.

Sealkandis on Peipsi järv ja jõed ka lähedal. Mõne ahvena ikka välja õngitseb, kui toiduga kitsas käes on.

Kuidas sealkandis ka bussiliiklusega on? Muidu paistab, et sealt käib päris suur tee läbi ja 2-3 kilomeetrit jõuaks jala bussi peale minna küll. Autodega ei tea ma mitte midagi. Pole elu sees ühegi mootorsõiduki omanik olnud, aga see eest olen kibe jalgrattur.

Hommikul korvikoormaga 50-60 kilomeetrit laadale ja õhtul tagasi sõita ei ole probleem. Talvelgi saab sõidetud, kasvõi 30-ga. Tänapäeval on jalgratastelegi naastrehvid müügil, läheb kiilasjääga edasi nii mis kröbin!

Selle 16-aastase tegutsemise jooksul on välja kujunenud tõsisemad koostööpartnerid, kelle käest saate tõsisema huvi korral ka nende arvamust küsida. Näiteks Viljanfimaal Heimtali muuseum (seal korvid müügil ja korraldavad seal kevadlaata) —

tel. 4398126, Viljandi rahvakunstiühingupealik Leida Mägi tel. 5290617 ja Tartu Ettevõtluse osakonnast Meeri Tansing. Olen tihe külaline Tartu Kevadlaadal, Hansalaadal ja Maarjalaa-dal. No ja luuletaja ja muidu tore inime-Contrat — Margus Konnula, teab mind ka päris hästi. Mitu head aastat tagasi tegi tema naine 2,5 päevaga korvi oma kätega peaaegu valmis, lõpetas kodus ise ära.

Lisan kirjale ka Viljandi maakonna suveniirituktopsi oma pildi ja korvidega. Osutati sellist au pikaajalise koostöö eest. Minu trumbiks on see, et saan ka kohapeal laadal vitsatõmbamist ja punumist näidata. Laadade korraldajad ajavad kohapeal tegijaid tikutulega taga.

Lisan oma kontaktandmed juhuks, kui kellelgi tõsisem huvi tekib:

69406 Viljandimaa, Abja v., Abja Vanamõisa PK 105, Priit Retsep. Tel. (24 h) 56617583.

Internetiaadressi mul pole. Kuna puudub ligipääs, siis ei mõista selle värgiga midagi teha. Lähib AIP asub 5 km kaugusel ja see on kogu aeg hõivatud mängurite ja rape.ee (ei kuram, see oli vist ikka rate.ee?) kasutajatega, aga on seal suur vahe?

Priit Retsep
korvimeister, kes otsib onni

Kas anname Petserimaa ära?

Soome-ugri kongressil Hatnõ-Mansiiskis toimunud Vene presidendi Dmitri Medvedevi ja Eesti presidendi Toomas Hendrik Ilvese kohtumisel rääkis Vene pool suhete edasiminekku piirileppe sõlmimisest, mis aga eeldab, et piirileppe preambulast võetakse välja viide Tartu rahuleppele.

Seda rääkis ka Toomas Hendrik Ilves 1. juulil «Aktuaalses kaameras». Ta meenutas, et oli kohe olnud vastu viite lisamisele preambulasse. Ilves kaotaks piirileppest viite Tartu rahule. «Nüüd jääb see debati küsimuseks,» lisas ta.

Juba on tulnud teravad vastukajad Ilvese sõnavõtule paljude Eesti erakondade, sealhulgas Seto Kongressi Vanemate Kogu poolt. Ilvese seisukohaga ei olda nõus...

Meenutagem, et Eesti ja Venemaa vaheline rahuleping sõlmiti Tartus 2. veebruaril 1920. Suure ja aegumatu riigi-õigusliku tähtsusega dokument — Tartu rahuleping on koostatud eesti ja vene keeles. Lepingu originaal viidi koos teiste tähtsate riigidokumentidega 1940. aasta algul laevaga «Suur Tõll» Rootsist enne juunipöõret. Nüüdseks on rahulepingu originaal Eestisse toodud. Rahuleping on registreeritud Rahvasteliidu ning avaldatud koos prantsuse- ja inglisekeelse tõlkega 1922. a. Rahvasteliidu tähtsate dokumentide kogus nr. XI.

Tartu rahulepinguga sai Eesti endale strateegilise julgeolekuvööndi (piirjoone), mis hõlmas umbes 1000 ruutkilomeetri suuruse ala peamiselt vene asustust Ida-Petserimaa ja Narva jõe taguse Piiri (Kose) ja Raja (Skarjatina) valla. Sellesse alasse jäi ka Petseri linn ja Jaanilinn (Ivangorod).

Aga Petsei on olnud Tartu rahulepingu järgi 1920-1940 Eesti linn, Petserimaa maakonnalinn. Seda ei tohi unustada! Nüüdseks juba aastaid okupeeritud Venemaa poolt.

Niisiis Tartu rahulepinguga jäi Petseri Eesti piir-resse ja sai maakonnalinnaks. 1920.-1930. aastail kasvas Petseri jõudsalt. Valmisid Petseri kirik (1926), gümnaasiumihoone (1927), pangamaja, Kaitseliidu hoone, kasarmud. 11. augustil 1944. a. Eesti ja Venemaa piiri sundmuutmisega liideti Petseri vastloodud Pihkva oblastiga.

Aastaid tagasi võideldi aktiivselt Petserimaa tagasisaamise eest Venemaal. Mäletan suuri meelevaldusi Tallinnas Toompea lossi ees, allkirjade kogumist. Meelevaldused toimusid ka Tartus, Vanemuise 35 hoone ees, kus sõlmiti Tartu rahu.

Setomaal siiski «võitlus» kulges loult.

Aga Setomaal tuleks rääkida piirilepingust ja sellestki, et seda ei saa sõlmida ilma preambulata, viitamata Tartu rahuleppele.

Ja meie ei tohi teha «kingitust» Venemaale ja mängida maha Petseri ja osa Petserimaast. Tegelikult need alad küll kuuluvad ebasesaduslikult Venemaale, Pihkva oblasti koosseisu. Aga see on praktika, teoreetiliselt mitte.

Aga on veel kõik võimalik. Petserimaa tuleks ühendada ja peaks kuuluma maakonnalinnana Petseriga Eestimaa! Aga miskipärast sellest Setomaal enam avalikult ei räägita, või õigemini räägitakse ja kirjutatakse küll vaevast piiri ületamisest ja viisade saamisest. Aga see ei ole ikka see. Põhiküsimus on jäänud lahendamata. Tegelik olukord ei nihku paigast...

Teisel pool olematut piirjoont on maad lagastatud, kunagised setode majad lagunenud või hoopiski kadunud, surnuaiad korrastamata ja rüvetatud. Petseri II Keskkool muudeti venekeelseks, kuna pole enam eesti lapsi, kes seal käiks.

Aga Tartu rahulepingust lahtitulemine, preambula kaotamine ja uue Moskva meelse piirileppe sõlmimine on otsene näkkusülitamine Tartu rahule. Meenutagem, et tuhandet eesti sõdurid võitlesid Eesti Vabadussõjas vaba ja iseseisva Eesti riigi eest. Paljud langesid sõjaväljal või invaliidistunud ja mille nimel? Kas selle eest, et võeti vägivallalt Eesti riigi käest ära tükk nende territooriumi? Ja seda tahetakse nüüd uuesti võtta mingisuguse kahtlase piirileppe alusel. See on juba liig!

Tallinna kerkib imposantne Vabadussõja mälestussammas, kuid Setomaal ei ole veel mingit rahu märgata, on ebamäärane «sõjaseisukord» ja pole õiget ennesõjaagest piiri ega miskit.

Käesolev kiri on peakirjastatud «Kas anname Petserimaa ära?» Aga ega anna ühtegi, sest see on ju Eestimaa külge kuuluv maa. Loodame, et ka setomaalased võtavad aktiivselt sõna piirileppe küsimustes. Petserimaa ja Petseri kuuluvad Tartu rahulepingu järgi Eestile. Selles ei ole mingit kaksipiidi mõistmist. Võib-olla toob selgust debatt? Elame-näeme.

Avo Suurvärav,
ajaloolane Nõmmelt

500 kruuni karmanihe!

Preemia kuu kõgõ parebalõ kirä autorilõ.

Kirotagõ' umast latsõpõlvõst, kodoküläst, mäntsestki' huvtavast inõmisõst vai elolitsõst juhtumisõst. Ja kirätükk võisi' õks olla' Setomaaga' seot ja viil parep ku' seto keeleh. Toimõtus mass raha toolõ kiräle, koh om man kirotaja täusnimi, isikukood ja pangaarvõ nummõr.

Aprillikuu preemia lätt Helbi kuurile Nikolai ja Aleksandra Rimmi mälestuslõulu iist.

Kiri Kiroda:

**Setomaa ajaleht
Laossina küla, 64308 PÖLVAMAA**

vai igor.taro@setomaa.ee

Toimõndusõl om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä

Külaskäik Saatse Seto Muuseumi

Pühapäeval 20. juulil külastasin oma sugulastega Saatse Seto muuseumi, mis loodi 1974. aastal ning loojaks oli Viktor Veeber.

Maja on täielikult remonditud, ruumid on väga korras ja puhtad. Vanad eksponaadid on paigutatud paljudesse ruumidesse. Kõik vanaaegsed asjad on säilitatud korralikult.

Pühapäeval oli küll muuseumi töötajatel puhkepäev, siiski Aino Lõiv oli nõus meile näitama ja selgitama, sest oli ka palju neid eksponaat, mida ei teadnud, milleks kasutati vanasti.

Esivanematelt on säilinud kõik, mida läks vaja käsitsi töötamiseks põllul või ruumis. Ka jalanõusid oli mitmesuguseid, mida kandsid vanemad.

Hoovi peal oli veel teinegi hoone, mis oli põhiliselt hobustega seotud tööriistad ja sepatöö tegemiseks vajalikud asjad.

Ümbrus oli korras ja puhas. Maja ees on suur aed, kus on palju lilli ja kasulikke puid. Kaugemal aia nurgas oli tehtud ka uus ilus kiik.

Kõrvalhoone taga oli ilus vihmavarjuga istekohad. Kaugemal oli veel teinegi puhkohake. See oli päris kõrgel mäe otsas, männipuu all, kust oli ilus vaade muuseumi hoovile.

Nii et tasub suvel tulla külastama Saatse seto muuseumi, sest siin on väga palju vanaaegseid asju ja on ka väga ilus koht.

Helgi Kõllamägi, Saatse